PERPUSTAKAAN UNIVERSITI MALAYA INVC

PEMBENTUKAN POLISI AWAM DAN PERKEMBANGAN POLITIK DI KELANTAN : SATU KAJIAN TERHADAP PERSEPSI UMNO DAN PAS

AB.RAHMAN ISMAIL

UNVERSITI MALAYA
SESI 1998/1999

Perpustakaan Universiti Malaya
A510033322

PEMBENTUKAN POLISI AWAM DAN PERKEMBANGAN POLITIK DI KELANTAN : SATU KAJIAN TERHADAP PERSEPSI UMNO DAN PAS

AB.RAHMAN ISMAIL

TESIS INI DIKEMUKAKAN KEPADA
FAKULTI EKONOMI DAN PENTADBIRAN
UNIVERSITI MALAYA
UNTUK MENDAPAT IJAZAH DOKTOR FALSAFAH

SESI 1998/1999

Abstrak

Perkembangan politik Kelantan terus memikat minat ramai pemerhati politik. Paling menarik ialah fenomena yang melibatkan persaingan sengit UMNO dan PAS selaku parti dominan di negeri itu. Berkala, pembabitan pihak Istana menggawatkan lagi keadaan. Kemelut politik tersebut semakin memuncak menjelang musim pilihanraya. Yang pasti, tanpa kepekaan tinggi dan keaktifan rakyatnya berpolitik, suasana ini sukar direalisasikan. Tidak keterlaluan kalau dikatakan, urusan pentadbiran dan pembentukan polisi awam yang sepatutnya dilihat berkecuali turut sama terheret dalam kancah politik Kelantan.

Ke arah menilai persepsi UMNO dan PAS terhadap pembentukan polisi awam dan perkembangan politik di Kelantan, 10 daripada 14 Bahagian kedua-dua parti terlibat dipilih sebagai sampel kajian. Dalam masa yang sama, penilaian konflik di Majlis Perbandaran Kota Bharu (MPKB) dapat diteroka setelah Jabatan terlibat dipilih khusus sebagai sasaran. Penemuan mendapati MPKB berpecah kepada dua (2) blok. Satu di bawah penguasaan PAS dan satu lagi condong kepada Setiausaha Kerajaan (SUK) sekaligus Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri (SPN) yang lebih rapat dengan Istana.

Senario politik Kelantan sejak pemerintahan semula PAS pada Oktober 1990 hingga kini masih tidak menentu. Perkembangan mendapati hubungan PAS dengan Parti Melayu Semangat 46 (PMS 46) yang diasas kepada pakatan longgar telahpun retak sebaik sahaja gagasan Angkatan Perpaduan Ummah (APU) memerintah Kelantan. Ternyata, faktor pengikat sementara yang menjadi titik tolak kewujudan pakatan itu atas kepentingan bersama menjatuhkan UMNO tidak dapat bertahan lama. Arah tuju dan agenda politik yang bertentangan turut menjadi penyumbang. PAS dikata *"synonymous"* Islam sedangkan PMS 46 mirip kepada UMNO.

Seperkara yang juga menarik ialah persepsi responden rata-ratanya kelihatan bersikap tidak puashati terutama apabila UMNO, Istana dan Kerajaan Persekutuan dibabitkan. Persepsi sebegini di percayai mempunyai pertalian dengan tiga faktor penting. Pertama, label Islam yang sering ditonjol PAS berjaya mengikat sokongan. Kedua, UMNO sentiasa ditanggap sebagai dalang di sebalik setiap kemelut yang melanda Kerajaan Negeri. Ketiga,

masalah intra-parti UMNO yang berterusan menyebabkan sokongan terhadapnya beralih arah kepada PAS. Faktor ketiga ini lebih bertindak sebagai penyumbang utama.

Dalam konteks persaingan UMNO - PAS, penemuan turut mendapati majoriti responden wanita cenderung memilih UMNO relatif PAS. Walau bagaimanapun, PAS mendapat sokongan kumpulan berpendidikan tinggi dan bawahan berbanding UMNO meraih dokongan kelas pertengahan.

Akhir sekali, berdasarkan penemuan data, persaingan UMNO dengan PAS di jangka berlarutan. Kebimbangan PAS menghadapi UMNO secara bersendirian setelah rakannya PMS 46 dibubar menjanjikan pertarungan PRU akan datang pastinya bertambah sengit.

Penghargaan

Segala usaha dan kejayaan menghasilkan kajian ini amat besar ertinya dan tidak bermakna tanpa bimbingan khusus daripada Prof. Madya Dr. Oo Yu Hock. Saya juga ingin merakamkan ribuan terima kasih yang tidak terhingga kepada ASP Fadzil Bin Hj Mohd Sih, En. Nawi Bin Abdullah dan En. Asri Bin Mohamad Ali yang telah banyak memberi sokongan.

Terhadap ibu, anak-anak serta keluarga yang turut sama memberi galakan, pengorbanan besar itu tetap disanjung tinggi. Khusus untuk isteri yang banyak bersabar dan terus menerus memberi dorongan sehingga tesis ini diperlengkapkan; Allah sahaja yang mampu membalasnya. Jasa dan sokongan moral semua pihak di PDRM, terutama ACP Hj. Mohamad Adan menambahkan lagi semangat.

Setinggi-tinggi penghargaan juga ditujukan kepada Datuk Hj. Ahmad Shahibuddin Bin Hj. Mohd. Nor, S/Usaha Perhubungan UMNO Kelantan, Tuan Hj. Nawawi Bin Yaakub, S/Usaha Kerja dan pegawai serta kakitangan Ibu Pejabat Perhubungan UMNO Kelantan; En. Nasir Daud, di Pusat Kajian Strategik (PKS) Kelantan, Hj. Husam Bin Musa, SETPOL Menteri Besar Kelantan; Hj. Nordin Bin Yaakob, YDP MPKB; Nik Mustapha Bin Nik Hassan, Pegawai Protokol Istana; dan Dr. Mohd. Agus Bin Yusuff, Pensyarah di Jabatan Sains Politik UKM. Sumbangan kalian tetap dikenang sepanjang hayat.

Isi Kandungan

	Muka Surat
Abstrak	i
Penghargaan	iii
Isi Kandungan	iv
Senarai Jadual	x
Senarai Lampiran	xii
Senarai Gambarajah	xiii
Senarai Model	xiv
Singkatan Perkataan	xv
BAB 1 :PEMBENTUKAN POLISI AWAM DAN PERKEMBANGAN POLITIK DI KELANTAN: SATU KAJIAN TERHADAP PERSEPSI UMNO DAN PAS	1
A. Latar Belakang	1
B. Skop Kajian	5
C. Objektif Kajian	6
D. Kepentingan Kajian	7
E. Hipotesis Kajian	9
F. Metodologi Kajian	12
G. Batasan Kajian	14
H. Model Kajian	15
I. Susunan Bab	15
BAB 2 :DASAR AWAM DAN BUDAYA POLITIK	17
A. Pendahuluan	17
B. Teori Pembentukan Dasar Awam	19
1. Teori Sistem Model	21
2. Teori Kelompok	23
3. Teori Model Inkremental	26
4. Teori Elit	28

Muka Surat

C. Hubungan Dasar Awam Dengan Pentadbir Dan Rakyat 30

D. Budaya Politik 38

1. Faktor Istana 45

2. Faktor Agama Islam 46

3. Faktor Sikap Terhadap Politik 46

4. Faktor Berani Mencuba 47

5. Keunikan Masyarakat Melayu Kelantan 48

6. Faktor Ekonomi 49

E. Pentadbiran Agama Islam Kelantan 49

BAB 3 : PERKEMBANGAN POLITIK KELANTAN TAHUN 1990 - 1996 66

A. Pendahuluan 66

B. Analisis PRU 1990 67

C. Hubungan PAS - PMS.46 Sebelum PRU 1995 78

D. Analisis PRU 1995 82

E. Hubungan PAS - PMS.46 Selepas PRU 1995 92

F. Faktor Istana 98

G. Faktor PAS 107

H. Faktor UMNO 112

I. Pilihanraya Kecil (PRK) Pulai Chondong, Kelantan Pada 6 Januari 1997 117

		Muka Surat
BAB 4	:PENEMUAN KAJIAN : ANALISIS DATA SECARA DISKRIPTIF	125
	A. Analisis Mengenai Latarbelakang Responden	125
	B. Status Pekerjaan Dan Pendapatan Responden	133
	C. Kecenderungan Berparti	136
	D. Faktor Kecenderungan Mengundi	141
	E. Faktor Pembentukan Polisi	148
	F. Idea Pembentukan Polisi Kerajaan Negeri Kelantan	151
	G. Reaksi Responden Terhadap Manifesto PAS	156
	H. Tanggapan Responden Terhadap Isu-Isu Semasa	161
BAB 5	:PENEMUAN KAJIAN : ANALISIS DATA SECARA BERSILANG	166
	A. Proses Pembentukan Budaya Politik	166
	I. Korelasi Di Antara Jantina Dan Pendidikan Dengan Kecenderungan Berparti	167
	a. Hubungan Jantina Dengan Parti	168
	b. Hubungan Pendidikan Dengan Parti	171
	II. Korelasi Di Antara Pekerjaan Dengan Kecenderungan Berpolitik	173
	a. Hubungan Taraf Pekerjaan Dengan Minat Berpolitik	174
	III. Korelasi Sikap Jantina Terhadap Pendaftaran Mengundi	176

Muka Surat

B. Proses Pembentukan Polisi Kerajaan Kelantan 178

I. Korelasi Faktor-Faktor Kecenderungan Berpolitik Dengan Unsur Permuafakatan Dalam Proses Pembentukan Polisi 179

a. Hubungan Bila Minat Berpolitik Dengan Permuafakatan Dalam Pembentukan Polisi 180

b. Hubungan Mendaftar Mengundi Dengan Permuafakatan Dalam Pembentukan Polisi 182

c. Hubungan Kesedaran Mengundi Dengan Pembentukan Polisi 184

d. Hubungan Pengaruh Teman Dengan Pembentukan Polisi 186

e. Hubungan Pengaruh Kempen Dengan Pembentukan Polisi 188

II. Korelasi Faktor Kecenderungan Berparti Dengan Kuasa Persekitaran 190

a. Hubungan Sukakan Calon Dan Pengaruh Kempen Dengan Faktor Persekitaran 191

b. Hubungan Pengaruh Kempen Dengan Faktor Persekitaran 193

c. Hubungan Pengaruh Media Dengan Faktor Persekitaran 195

d. Hubungan Manifesto Parti Dengan Faktor Persekitaran 196

III. Korelasi Manifesto Parti Dengan Peranan Golongan Elit 198

C. Perlaksanaan Manifesto PAS Pilihanraya Umum 1990 - 1995 200

I. Hubungan Mendaftar Mengundi Dengan Peraturan Islam 200

II. Hubungan Bilangan Mengundi Dengan Pegawai Tadbir 201

D. Isu-Isu Semasa 203

I. Korelasi Kecenderungan Mengundi Dengan Manifesto PAS 205

a. Hubungan Di Antara Tajaan Dengan Tuntutan Keadilan 205

b. Hubungan Di Antara Dikerah Dengan Mengamal Kepimpinan Islam 207

c. Hubungan Janji Projek Dengan Galakkan Kesedaran Dan Mempertingkat Peranan Masjid 208

d. Hubungan Pengaruh Kempen Dengan Peranan SUK 211

e. Hubungan Di Antara Faktor Tajaan Dengan Campurtangan Negeri Di MPKB Adalah Wajar 212

f. Hubungan Ditaja Dan Janji Projek Dengan Pelaksanaan Hukum Hudud 214

g. Hubungan Ditaja Dan Manifesto Parti Dengan Keadilan Kerajaan Persekutuan 216

BAB 6 :PENUTUP 219

A. Rumusan 219

I. Ringkasan Penemuan 220

II. Penemuan Analisis Data 222

a. Latar Belakang Responden 222

b. Kecenderungan Berparti Dan Pengundian 223

c. Pembentukan Polisi 225

d. Pembentukan Budaya Politik 226

Muka Surat

e. Perlaksanaan Manifesto PAS 228

f. Isu-Isu Semasa 229

g. Syor Dan Cadangan 230

B. Penutup 232

Bibliografi 235

Senarai Jadual

Jadual 1 : Jumlah Dan Peratus Kerusi Yang Dimenangi APU Dalam PRU 1990

Jadual 2 : Keputusan PRK Sungai Pinang Pada 24 Ogos 1991

Jadual 3 : Keputusan PRK Limbongan Pada 24 Ogos 1991

Jadual 4 : Jumlah Dan Peratus Kerusi Yang Dimenangi Mengikut Parti Semasa PRU 1995

Jadual 5 : Keputusan PRK Gua Musang Pada 29 Ogos 1995

Jadual 6 : Kemenangan BN Mengikut DUN

Jadual 7 : Keputusan PRK Pulai Chondong Pada 6 Januari 1997

Jadual 8 : Profil Responden

Jadual 9 : Status Pekerjaan Dan Pendapatan Responden

Jadual 10 : Kecenderungan Berparti

Jadual 11 : Kecenderungan Mengundi

Jadual 12 : Kecenderungan Mengundi

Jadual 13 : Idea Pembentukan Polisi Kerajaan Negeri Kelantan

Jadual 14 : Perlaksanaan Manifesto PAS Semasa PRU 1990 Dan 1995

Jadual 15 : Isu-Isu Semasa

Jadual 16 : Hubungan Jantina Dan Pendidikan Dengan Parti Politik

Jadual 17 : Hubungan Di Antara Jenis Pekerjaan Dengan Minat Berpolitik

Jadual 18 : Hubungan Jantina Dengan Mendaftar Mengundi

Jadual 19 : Hubungan Bila Minat Berpolitik Dengan Permuafakatan Dalam Pembentukan Polisi

Jadual 20 : Hubungan Mendaftar Mengundi Dengan Permuafakatan Dalam Pembentukan Polisi

Jadual 21 : Hubungan Kesedaran Mengundi Dengan Pembentukan Polisi

Jadual 22 : Hubungan Pengaruh Kempen Dengan Pembentukan Polisi

Jadual 23 : Hubungan Sukakan Calon Dengan Pembentukan Polisi Oleh Faktor Persekitaran

Jadual 24 : Hubungan Pengaruh Media Dengan Faktor Persekitaran

Jadual 25 : Hubungan Manifesto Parti Dengan Faktor Persekitaran

Jadual 26 : Hubungan Manifesto Parti Dengan Peranan Golongan Elit

Jadual 27 : Hubungan Mendaftar Mengundi Dengan Peraturan Islam

Jadual 28 : Hubungan Bilangan Mengundi Dengan Pegawai Tadbir

Jadual 29 : Hubungan Di Antara Tajaan Dengan Tuntutan Keadilan

Jadual 30 : Hubungan Di Antara Dikerah Dengan Mengamal Kepimpinan Islam

Jadual 31 : Hubungan Janji Projek Dengan Galakkan Kesederhanaan Dan Mempertingkat Peranan Masjid

Jadual 32 : Hubungan Pengaruh Kempen Dengan Peranan SUK

Jadual 33 : Hubungan Di Antara Faktor Tajaan Dengan Campurtangan Di MPKB

Jadual 34 : Hubungan Ditaja Dan Janji Projek Dengan Pelaksanaan Hukum Hudud

Jadual 35 : Hubungan Ditaja Dan Manifesto Parti Dengan Keadilan Kerajaan Persekutuan

Senarai Lampiran

1.	Peta Negeri Kelantan	- Lampiran "A"
2.	Contoh Borang Soalselidik	- Lampiran "B"
3.	Keputusan Pilihanraya Negeri Kelantan 1995	- Lampiran "C"
4.	Manifesto PAS PRU 1995	- Lampiran "D"
5.	Kertas Exco Mengenai Perlantikan Tim. YDP dan Setiausaha MPKB	- Lampiran "E"
6.	Surat MPKB "Kajiselidik Dari Universiti Malaya"	- Lampiran "F"

Senarai Gambarajah

		Muka Surat
Gambarajah 1	: Model Sistem	22
Gambarajah 2	: Model Kelompok	24
Gambarajah 3	: Model Inkremental	27
Gambarajah 4	: Model Elit	29
Gambarajah 5	: Keputusan Pilihanraya Di N.31 Gual Ipoh	70
Gambarajah 6	: Keputusan Pilihanraya Di P.17 Tumpat	73
Gambarajah 7	: Keputusan Pilihanraya Di P.22 Pasir Mas	85
Gambarajah 8	: Keputusan Pilihanraya Di N.23 Kadok	91
Gambarajah 9	: Tahap Umur Responden	127
Gambarajah 10	: Pendidikan Akademik Dan Agama	132
Gambarajah 11	: Kategori Jawatan	135
Gambarajah 12	: Tempoh Masa Pendaftaran	140
Gambarajah 13	: Peratusan Tidak Bersetuju Dengan Angkubah Kecenderungan Mengundi	147
Gambarajah 14	: Kecenderungan Faktor Persekitaran	149
Gambarajah 15	: Faktor Penyumbang Pembentukan Polisi	155

Model Kajian

		Muka Surat
Model 1 :	Model Sistem	15

Singkatan Perkataan

ADUN	-	Ahli Dewan Undangan Negeri
AKIM	-	Angkatan Keadilan Islam Malaysia
APU	-	Angkatan Perpaduan Ummah
BAKU	-	Bekalan Air Kelantan Utara
BERJASA	-	Barisan Jemaah Islamiyah Se Malaysia
BN	-	Barisan Nasional
DAP	-	Democratic Action Party
DUN	-	Dewan Undangan Negeri
EXCO	-	Executive Committee
FELDA	-	Federal Land Development Authority
HAMIM	-	Hizbul Muslimin
IPT	-	Institusi Pengajian Tinggi
JHEAIK	-	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Kelantan
JK	-	Jawatankuasa
KWSB	-	Kelantan Water Sdn. Bhd
MAGERAN	-	Majlis Gerakan Negara
MAIK	-	Majlis Agama Islam Kelantan
MB	-	Menteri Besar
MCA	-	Malaysian Chinese Association
MKT	-	Majlis Kerja Tertinggi
MoU	-	Memorandum of Understanding
MPKB	-	Majlis Perbandaran Kota Bharu
PAS	-	Parti Islam Se Malaysia
PAC	-	Public Accountant Committee
PERGUNG	-	Perhimpunan Agung
PKINK	-	Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan

PMS.46	-	Parti Melayu Semangat 46
PRK	-	Pilihanraya Kecil
PRU	-	Pilihanraya Umum
PTN	-	Pegawai Tadbir Negeri
SEMARAK	-	Gerakan Setia Bersama Rakyat
SPN	-	Suruhanjaya Perkhidmatan Negeri
SUK	-	Setiausaha Kerajaan Negeri
UMNO	-	United Malay National Organisation
UUM	-	Universiti Utara Malaysia
YAKIN	-	Yayasan Kelantan Darul Naim
YDP	-	Yang Dipertua
YIK	-	Yayasan Islam Kelantan